

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ! СЛАВІМО ЙОГО!

Від імені Світового конгресу українців хочу щиро привітати всіх українців і друзів України з цим величним святом. Цьогорічне Різдво Україна зустрічає в надважких обставинах. Ядерна держава-терорист, яка несе загрозу для всього цивілізованого світу, окупувала частину території нашої незалежної країни – щодня вбиває та катує українців, руйнує інфраструктуру, намагається залишити наш народ без тепла, води, світла.

У часи найбільших викликів, коли своя держава була лише мрією, за Різдвяним столом збиралися наші славетні воїни – січові стрільці, воїни УПА, захисники української землі всіх поколінь. Святкуючи це Різдво вдома, з подарунками і в теплі, пам'ятаймо про хоробрих захисників і захисниць України. Різдвяна зірка приходить у ліси, бліндажі, окопи, на руїни Бахмута і Маріуполя – і найбільше диво потрібне саме для тих, хто просто зараз боронить Україну.

Цього Різдва наша світова українська родина – міцна як ніколи. Нас 65 мільйонів українців і ми всі маємо лише одне спільне бажання – вільна, незалежна, успішна Україна. Ми разом молимося за хоробрих захисників Батьківщини, за справедливий суд над окупантом і встановлення миру на українській землі. СКУ зібрав через United with Ukraine 40 млн доларів для потреб ЗСУ.

Нехай усе добро, яке ви зробите для України та її героїчного незламного народу, повернеться до вас сторицею. Де б ми не жили, підтримуємо Україну та український народ у боротьбі за свободу України та всього вільного світу! Слава Україні! Слава ЗСУ! Христос Рождається!

Павло ГРОД, президент СКУ

КОНФЕРЕНЦІЇ

Мова – екзистенційна основа нації

*Слово – то не просто мовний засіб, а засада мовної свідомості нації,
у якій закладено наочне та абстрактне бачення буття*

О. Потебня

Інструментом для мовного прогресу українців, на жаль, стала повномасштабна війна... Прозріння прийшло з ворожими бобмардувальниками, винищувачами, танками, реактивними системами залпового вогню та іншим вбивчим залізничам... Відтоді відбулося стрімке розвінчання багатьох історичних, культурних, мовних міфологем, що побутували століттями серед пересічного люду! Після 24 лютого 2022 року наші громадяни переосмислили категорії «свій» – «чужий» як ніколи вдумливо... Не останню роль у цьому процесі відіграла мова, що стала демаркаційною лінією.

Нині українська мова активно шириться континентами. Переконалим свідченням цього є той факт, що в VII Міжнародній науково-практичній конференції «Українська мова у

світі» взяли участь українські діаспоряни та корінні мешканці більш ніж з 37 країн. Були представники з Польщі, Великої Британії, Сінгапуру, Лівану, Австралії, Угорщини, Вірменії, Алжиру, Фінляндії, Естонії, Німеччини, Франції, Бразилії. Загалом 299 учасників з України та закордоння!

Організатором заходу був Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка». Саме в цьому навчальному закладі виникла перша на пострадянському просторі кафедра української мови. Директорка МІОКу Ірина Ключковська у вітальному слові наголосила, що нам потрібно перейти від позиції захисту до позиції наступу, зокрема й на мовному фронті. Від стану нацменшини рухатися до неухильного утвердження мови

титульної нації. Ми маємо зазвучати як сильна нація, яка має багатющу культуру, свою мову та історію.

У Почесної консулки Канади в Україні, викладачки Львівського національного університету імені Івана Франка Оксани Винницької-Юсипович під час дискусії запитали, як забезпечити знання української мови в середовищі діаспори. Пані Оксана зазначила, що насамперед треба подбати про навчання дітей у суботніх та недільних українських школах. А також потрібно реалізовувати цей процес через інтегроване навчання або двомовне навчання в цілоденних школах країни проживання. Освітнє законодавство багатьох країн світу особливо, коли йдеться про мовне питання розрізняє в правах емігрантів, трудових мігрантів та біженців. Щоб українська мова поширювалася за межами України необхідно зпочатку продовжити, а в деяких країнах розпочати визнання і акредитацію української мови як мови, що входить у перелік навчання в садочках, середніх та вищих навчальних закладах. Також потрібно подбати про програму акредитації вчителів.

До дискусії долучилися також професор з Австрії Міхаель Мозер та Йошіхіко Окабе, професор з Японії, вони не мають українського коріння, однак вивчили українську мову!

Йошіхіко Окабе, професор Університету Кобе Гакуїн, президент Асоціації українців Японії зауважив, що з початком повномасштабної війни інтерес до України зріс.

Міхаель Мозер, професор Віденського університету, президент Міжнародної асоціації українців акцентував на тому що, для популяризації української за кордоном насамперед потрібно, щоб було повноцінне функціонування української мови у всіх галузях в Україні. Адже без українськомовної України не буде українистики! Часи, коли було байдуже українською чи російською ти послуговуєшся за кордоном, минули. Цікаво було почути про мотиви, що спонукають австрійців вивчати інземні мови: задоволення від навчання; щоб порозумітися з іншомовними подорожніми; для розвитку особистості.

21 березня рішенням Генеральної асамблеї Європейської федерації національних мовних інституцій (EFNIL) Україні надали членство в мовному просторі ЄС. Про це та про імплементацію Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» поспілкувалися з уповноваженим із захисту державної мови Тарасом Кременем. Він порушив проблему лінгвоциду на тимчасово окупованих територіях. «Українська сьогодні – не просто засіб комунікації. Це питання екзистенційності, явище нашої ідентичності. Це те, як ми себе позиціонуємо у світі та утверджуємося як велика нація», – підсумував Тарас Кремень.

Комплекс національної меншовартості здавна є злбоденою проблемою для українців. На цьому наголосив у своєму виступі український журналіст, публіцист та письменник Віталій Портников. Свого часу він не мав змоги вивчати мову ідиш,

Автор ідеї Ірина Фаріон. Автор роботи Євген Шатирко

адже бракувало відповідної літератури. Водночас його дивували українці, які не бажали вивчати українську мову, маючи всі можливості для цього. Вони соромилися рідного, мови своїх пращурів. Культивуючи комплекс своєї меншовартості, українці водночас активно розвивали комплекс вищості російського. Нині потрібно змістити акценти з російської культури на українську. Дбати насамперед про розквіт та поширення своєї мови, культури, зосереджуватися на своєму.

Водночас українська мова має бути мовою міста, виконувати цивілізаційноутворюючу функцію. Саме за цієї умови вона буде розвиватися, – зауважила Ірина Ключковська.

Мова – капітал нації. Виникає цілком логічне запитання: навіщо нам розвивати та примножувати чуже надбання? У нас є свій капітал, своя мова, яку саме ми повинні розвивати. А про російську нехай дбають росіяни.

Дарія БОБРИК

Від Гоголя до Горлача...

Постать Михайла Коцюбинського, його присутність у Чернігові, де він написав найкращі прозові твори, що вивчили українську літературу в європейському просторі, надихала не одне покоління письменників та поетів Поліського краю. Найбільше їх, 161, починаючи з Миколи Гоголя, перші

проби пера робили в Гоголівському виші. 21 – відзначений літературною премією імені Михайла Коцюбинського. Про це коротко доповідав доктор філологічних наук, професор, керівник Центру регіонального вивчення культури Полісся Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя,

заслужений діяч науки і техніки, лауреат премії ім. М. Коцюбинського Григорій Самойленко. Саме він зніціював і провів Регіональну науково-практичну конференцію «Поліський край у звитяжній боротьбі та героїчній праці у творах лавреатів премії імені М. Коцюбинського». Подію приурочили

до 30-річчя заснування престижної обласної нагороди. Її підтримав вітальним словом ректор, кандидат історичних наук, доцент, заслужений працівник освіти України Олександр Самойленко.

Тему активно і цікаво розвинули присутні 5 лавреатів означеної премії, студенти, котрі вивчають українську мову та літературу.

Творчий спадок Михайла Коцюбинського поширюють і дбайливо оберігають члени його родини: дочка, онук, небога, правнук. Вони свого часу керували домом-музеєм у Чернігові і виступали своєрідним місцем між видатним родичем і його шанувальниками й послідовниками. У виступі студентки Каріни Грузин ми почули про нелегку долю і подвижницьке життя онука Михайла Коцюбинського Юлія. Цей чоловік мав моральний вплив на поета й журналіста, першого лавреата, Станіслава Реп'яха. Його творчість стала темою дослідження для студентки

Анастасії Іванюк. А для поетів і прозаїків Олександра Забарного, Анатолія Шкуліпи, Леоніда Горлача, Олександра Гадзінського це був друг і порадник. Їхні поетичні й прозові збірки теж були відзначені і духом, і премією Михайла Коцюбинського. Письменники виходили в залу зі щойно написаними

москаля, лермонтовського немилого раба, котрого він бачив ще в советські часи. Дуже щемливо прозвучав вірш Анатолія Шкуліпи, у якому до загиблого на Донбасі сина, ніжинського асирійця Тахіра Башірова звертається його згорювана мати...

Життєстверджувальною є прозова, поетична й перекладацька творчість чернігівців Михайся Ткача, родини Сергія та Тетяни Дзюбів. Про них доповідали студентки-філологині Ольга Зайцева та Христина Сухомлин.

У час, коли Україна воює на всіх фронтах, а нашими захисниками є земляки й родичі, українське слово, поетичне й прозове, звучить як власний біль. Саме так ми сприйняли лірику Олександра Гадзінського і виступ Олександра Забарного, спів вокалістів Аліни Ожог і Ярослава Йотки.

віршами, що відображали їхнє ставлення до сьогоднішніх подій.

Лавреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, наш випускник, Леонід Горлач закликає бити

Надія ОНИЩЕНКО

На фото зліва направо: Олександр Самойленко, Григорій Самойленко, Леонід Горлач, Олександр Забарний, Анатолій Шкуліпа, Олександр Гадзінський

ЮВІЛЕЇ

СВІТОВОМУ КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ - 55

Павло Грод

перед собою мету консолідувати зусилля світового українства заради відродження незалежної України», – написав у вітальному листі Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба.

Він назвав Конгрес «осердям зусиль закордонного українства», який залишається його «провідною потугою вже за незалежної України».

Світовому конгресу українців виповнилося 55 років, з нагоди чого СКУ отримав вітання від очільників Кабінету Міністрів України, Міністерства закордонних справ та заступниці Міністра оборони України.

Як передає Укрінформ, про це йдеться на сайті СКУ.

«Радо вітаю вас із 55-ю річницею Світового конгресу українців. У далекому 1967 році в Нью-Йорку батьки-засновники СКУ поставили

«Ми вдома високо цінуємо ваші зусилля та внески у Перемогу України. Так само як і вашу повсякденну роботу над згуртованістю світового українства. Дякую вам за це і прошу продовжити активно контактувати з урядами своїх країн задля забезпечення критичних потреб України в цей надважкий час», – написав Дмитро Кулеба.

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль нагадав, що «55 років тому українці по всьому світу об'єдналися задля збереження й примноження нашої культури, традицій та звичаїв, побудови демократичної правової держави. Історія Світового конгресу українців посідає своє почесне місце в літописі боротьби українського народу за свою незалежність».

«Кабінет Міністрів України високо цінує двосторонню співпрацю зі Світовим конгресом українців задля захисту прав українців у світі, утвердження незалежності та суверенітету України, забезпечення її територіальної цілісності та сприяння євроінтеграційним та Євроатлантичним прагненням», – ідеться також у вітанні від очільника уряду.

Як наголошує заступниця Міністра оборони України Ганна Маляр, СКУ бореться за незалежність України задовго

до 1991 року, підтримував українську державу протягом років її становлення і з перших хвилин повномасштабного вторгнення РФ продовжує віддано стояти на її захисті.

«Ви захищайте Україну у світі на дипломатичному та інформаційному фронті, надаєте всебічну підтримку українським військовим, які тримають лінію оборони у війні проти Росії. Голос закордонних українців на підтримку України чуто у багатьох столицях світу. Ви допомагаєте протидіяти російській пропаганді та відіграєте активну роль з метою ухвалення урядами різних держав важливих рішень на підтримку нашої держави», – написала Ганна Маляр у вітальному листі.

Водночас СКУ на своїй фейсбук-сторінці зауважив, що найкращим подарунком йому на день народження буде здійснення пожертви на користь захисників України.

«Адже, усе про що ми мріємо зараз – Перемога над російською терористичною імперією, яка не дає нам спокійно жити впродовж багатьох століть, – пояснили в Конгресі.

Охочих привітати СКУ просять узяти участь у кампанії з Saint Javelin – Unite With Ukraine. Усі деталі – на сторінці Unite With Ukraine.

«Долучайтесь та допомагайте захисникам України, а свято на честь нашого ювілею влаштуємо після Перемоги», – ідеться в дописі.

Додамо, що Світовий конгрес українців (Ukrainian World Congress) – неприбуткова організація, позапартійне об'єднання, міжнародна координаційна надбудова над українськими громадськими організаціями в діаспорі. СКУ об'єднує 20 млн українців у 133 країнах світу.

Організація була заснована 1967 року в Нью-Йорку під назвою Світовий конгрес вільних українців (СКВУ). 1993 року назва була змінена на сучасну – Світовий конгрес українців. Нині штаб-квартира СКУ розташована у Торонто, Канада. Чинний президент СКУ – Павло Грод.

Як повідомляв Укрінформ, Світовий конгрес українців працює над посиленням політичного впливу української діаспори у Латинській Америці.

<https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3614559-svitovomu-kongresu-ukrainciv-vipovnilosa-55-rokiv.html>

Наші осередки в Дрездені та Загребі

У Дрездені, адміністративний центр німецької земля Саксонії, урочисто відкрився Український дім.

Про це повідомляє кореспондент Укрінформу.

Як розповіла агентству координаторка проекту Тетяна Іванченко, він орієнтований на три цільові групи: біженців (яким треба допомогти з інтеграцією, адаптацією); експатів (українців, які вже певний час мешкають у Німеччині); німців та іноземців, які живуть у багатокультурному середовищі (їм треба показати, що таке Україна та українська культура).

За словами Іванченко, ініціатива народилася вже в перші дні повномасштабної війни росії проти України. Довго шукали приміщення, після чого за сприяння місцевої влади вдалося знайти його в великому торговельному комплексі, у самому центрі Дрездена. До кінця жовтня наступного року Український дім буде розташований саме там. Частково його фінансує місто, частково – фонди, також удалося зібрати певну суму пожертв. Усі, хто зайнятий в Українському домі, працюють на волонтерських засадах.

В Українському домі є бібліотека (майже 400 книжок українською мовою), виставка картин, місце для занять мам з малюками, для дітей і підлітків.

У планах – проведення дискусійних клубів, майстер-класів з малювання, спеціальні програми для жінок і багато іншого.

За деякими оцінками, у Дрездені наразі живуть близько 8 тисяч українських біженців, до війни у місті мешкали від 2,5 до 3 тисяч українців.

У столиці Хорватії, місті Загребі, офіційно відкрили Український дім.

Про це Голова Верховної Ради Руслан Стефанчук повідомив у фейсбуці, передає Укрінформ.

«Разом із Прем'єр-міністром Хорватії Андреем Пленковичем, послом України у Хорватії Василем Кириличем та віцеспікеркою Верховної Ради України Оленою Кондратюк офіційно відкрили Український дім у хорватському Загребі», – зазначив Стефанчук.

Він розповів, що в цьому місці українці зможуть зустрітися, обмінюватися думками, проводити спільне дозвілля та відзначати свята. «І я вірю, що найбільшим святом буде день нашої Перемоги! По всьому світу та вільній Україні», – додав Голова ВР.

Як повідомляв Укрінформ, 24–25 жовтня у хорватському Загребі відбувся перший парламентський саміт міжнародної Кримської платформи.

24 жовтня була спеціальна дискусійна програма у межах першого парламентського саміту міжнародної Кримської платформи, а 25 жовтня відбувся безпосередньо саміт.

За матеріалами Укрінформу

Проти страху

У Будинку нацменшин у Празі відбулася нарада розширеної управи Європейського конгресу українців, під час якої обговорили організаційну, економічну та гуманітарну діяльність ЕКУ, включно з програмами для підтримки України.

Для участі в заході прибули представники 10 країн Європи (Бельгія, Естонія, Молдова, Німеччина, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, Угорщина, Чехія). У режимі онлайн долучилися ще чотири очільники європейських організацій (Велика Британія, Греція, Іспанія, Сербія) та Сергій Кузан, голова партнерської організації Український центр безпеки та співпраці.

Також нараду відвідали Віталій Усатий, тимчасово повірений у справах України в Чехії, директор Будинку нацменшин Якуб Штедронь і представники чеських неприбуткових організацій.

За повідомленням, під час наради, за статутом ЕКУ, прийнято Фундацію Uniters з Польщі як асоційованого члена ЕКУ.

Крім того, учасники зустрічі вшанували пам'ять визначних українців на Ольшанському кладовищі та відвідали акцію в підтримку України та демократичного чеського суспільства «Чехія проти страху» (40 тис. учасників), що відбулася в центрі Праги.

Нагадаємо, десятки тисяч людей 30 жовтня зібралися на Вацлавській площі у Празі на акцію під назвою «Проти страху» та закликали продовжувати підтримку України в боротьбі проти російського вторгнення.

<https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3605249-u-prazi-proveli-naradu-rozsirenoi-upravi-evropejskogo-kongresu-ukrainciv.html>

ПРОБА ПЕРА

ГЕРОЇ СЕРЕД НАС

Війна не стає на заваді не лише освітньому процесу, а й не впливає на творчі досягнення наших студентів. 14 жовтня 2022 року студентка першого курсу спеціальності «Журналістика» факультету філології, історії та політико-юридичних наук Олена Савчук виборола перше місце в VIII конкурсі есеїв на патріотичну тематику «Україна – це ми». Конкурс проводився з нагоди Дня захисників та захисниць України кафедрою журналістики Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка. Серед членів журі – викладачі кафедри та солдат 72-ї окремої механізованої бригади імені Чорних Запорозжців Сергій Шебеліст.

До участі долучилися 23 учасники. Олена Савчук представила есе на тему «Герої серед нас», пригадуючи в ньому перші дні російсько-української війни та героїчний супротив земляків із містечка Сосниця, серед яких найбільшим прикладом стала її рідна тітка, яка врятувала сотні життів, працюючи під обстрілами в Чернігівській обласній лікарні.

Роботу підготовлено під керівництвом кандидатки наук із соціальних комунікацій, доцентки кафедри літератури, методики її навчання, історії культури та журналістики Надії Степанівни Подоляки. Щиро вітаємо переможницю з успішною пробою пера і бажаємо подальших творчих успіхів!

Я добре пам'ятаю той ранок. Прокинулася 24 лютого десь о сьомій годині, зайшла в мережу і перше, що зробила – це прочитала в стрічці Інстаграму пост на тему: «5 причин, чому росія не нападе на Україну». Подумала, обмізкувала, лягла ще подрімати з надією на краще. А потім почула від мами фразу, що поділила моє життя на до і після – «вставай, війна почалася!» Ось так у мене все і сталося...

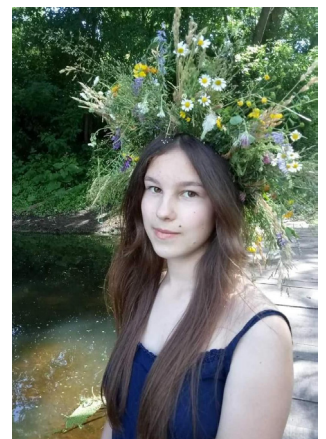
Розмови про повномасштабне вторгнення ходили давно, ще з грудня. На телебаченні, поміж знайомих і друзів сипалися теорії й гіпотези, що ж станеться в найближчому майбутньому. Але водночас абсолютно всі відмовлялися вірити в те, що у XXI столітті таке може статися. Так, для перестраховки склали тривожні валізки. Але в підсвідомості кожен відсіював імовірність нападу, ген аж до того, як він розпочався.

Ті перші дні були тяжкі для кожного по-своєму. Я пам'ятаю наскільки великими були мої переживання і стрес. За рідних, за тих, хто у формі, за тих, хто тікає чи вже не встигає цього зробити. Це була паніка поєднана з мозковим штурмом. Що робити? Чим допомогти? Що сховати і куди? А що якщо зайдуть? Танки вже в Семенівці? Боже ж мій! На вулицях Сосниці? Завіса...

І так увесь час. Новини, підігріті на останніх подробицях змушували ледь не сивіти від нервувань. Бо коли здавалося, що гірше вже нікуди, виявлялося, що це далеко не так. І знову злість брала гору.

У таких умовах дуже складно було зібратися, почати мислити тверезо і розсудливо. Врешті-решт, яка може бути тверезість мислення, коли чуєш і бачиш такі речі наяву? Не в підручниках з історії, не в кіні, а просто за вікном, у реальному світі. Війна, кров і руїни...

Але і в такому стані знайшлися люди, які не просто змогли взяти емоції під свій контроль, а ще й наважилися на істин-

Олена Савчук

но героїчні вчинки всупереч будь-якій небезпеці. Вони не були в плащах, як то властиво супергероям, не були в камуфляжі, як то воїни ЗСУ, не мали особливих навичок, бо здебільшого це були звичайні люди, яких стати рятівниками для інших змусило саме життя.

У моєму містечку багато таких героїчних людей. Кожен з них допомагав громаді чим міг. Хтось плів маскувальні сітки, хтось крутив курей на консерви, хтось виділив м'ясо зі свого господарства (а це тоді, коли підвіз продуктів ще не був налагоджений), а комусь дісталася роль водія-вантажника, котрий мав транспортувати молоко з ферми до селища. Кожна з цих справ вимагала відповідальності. Коли в нас зірвали стратегічно важливі для ворога мости і деякі села залишилися без продуктового постачання – чоловіки саморганізувалися в групу для допомоги потерпілим. Над тим, щоб забезпечити села їжею та медикаментами вони працювали немало, адже необхідно було переправляти мішки з харчами по тросам, що кріпилися між уламків зруйнованого моста. А це кропітка і надто небезпечна робота.

Багато героїчних вчинків здійснили сосничани саме в перші дні повномасштабного вторгнення російських військ. Зокрема, опісля заїзду ворожої техніки до містечка вони дезорієнтовували ворога: знімали дорожні знаки, перефарбовували напрямки, перекривали дороги саморобними «їжаками». Серед цих сміливців був і мій однокласник. Пригадую, як він розповідав, що саме під час того, як відкручував гайку від вказівника, побачив БТР, що прямував прямо до нього. Страшна була ситуація, але, дякуючи Богу, вороги не звернули ніякої уваги на хлопця і поїхали далі. Таких історій дуже багато і вони є прямим підтвердженням того, що українці – це дуже сміливий народ.

Майже кожен з тих, хто володів технікою, спостерігали й передавали дані про дислокацію ворога. Зокрема, сосничани писали менцям про те, яка техніка і в якій кількості до них прямує, а ті, також повідомляли чи дійшли всі машинні одиниці до них, чи звернули. Упевнена, що такі схеми працювали майже всюди. Адже інформація про ворога збиралася на всій

території нашої країни. А це теж небезпечна робота, особливо для тих, хто перебуває в окупації.

У перші тижні війни стало видно, хто по-справжньому розуміє, наскільки важливою є їхня професійна діяльність для людей. Особливо це стосується медичних працівників. Сотні лікарів, медичних сестер і санітарок виходили на роботу під час обстрілів лише заради того, щоб зберегти життя пацієнтів, а дехто навіть і жив у лікарнях. Наприклад, моя тітка (мамина сестра) Ірина Миколаївна Савчук, пробула в Другій обласній лікарні міста Чернігова з 24 лютого аж до вигнання орків з території області, а це більше, ніж два з половиною місяці. Кожного дня під час бомбардувань міста вона разом з колегами обслуговувала лежачих пацієнтів під звуком вибухів і снарядів, тим самим рятуючи життя людей. Для мене вона є справжнім прикладом для наслідування, героїнею сьогоденних реалій. Зараз вона працює у госпіталі, плете безкоштовні патріотичні браслети для військових та шиє подушки на передову й робить усе можливе, щоб наблизити перемогу.

У війні точно немає нічого доброго. Це лише смерть і руїни. Але я не можу не сказати про те, що саме вона показала істинні обличчя всіх нас. Війна стала каталізатором людських душ і поділила українців на дві групи. На тих, хто заробляє на війні, краде гуманітарну допомогу, маніпулює на товарах для військових, ловить піар на заборонених темах, і тих, хто волонтерить, збирає кошти для ЗСУ, допомагає кожною гривнею і всіма силами розвиває Україну. Це два абсолютно ворожих одне одному табори, де принципово різне ставлення до життя. Перший – це про обмеженість, а от другий – про свободу. Та я всім серцем сподіваюся, що останній табір усе-таки більший, сильніший і могутніший, адже навколо нас стільки сміливих і відданих своїй справі людей. Лише моя тітка – це справжній доказ того, що вони ходять поруч з нами. На таких людях тримається світ, і це складно не помітити. Отже, беріть з них приклад, надихайтеся ними, наслідуйте. І може саме цим ми прирешидимо нашу перемогу!

Олена САВЧУК

ЮВІЛЕЇ

Василь Кабин із когорти корифеїв

Гуцульське мистецтво різьблення на дереві славиться іменами видатних майстрів, які своєю творчістю вписали яскраві сторінки в його історію. Василь Кабин (8.10.1908–21.11.1992) – один із тих, хто впродовж багатьох десятиліть талановито трудився на цій ниві й залишив у спадок наступним поколінням багаті скарби рукотворних художніх див, які не втраять своєї естетичної цінності доти, доки людям буде потрібна краса в житті.

Василь Кабин народився в м. Косові тодішньої Станіславської, а тепер Івано-Франківської області. Після закінчення шестикласної школи вступив на навчання (1922–1927) до приватної художньо-промислової школи відомого педагога і мистця Василя Девдюка. Був чи не найкращим учнем вимогливого, високопрофесійного й талановитого вчителя, досконало опанував техніки різьблення, інкрустації різними матеріалами, випалювання, а також столярне і токарне ремесла. Після завершення курсу фахового навчання ще три роки працював челядником (помічником) В. Г. Девдюка. Отри-

мавши офіційний документ про закінчення школи, дістав право відкрити власну майстерню з підготовки різьбярів, ним і скористався 1928 року.

До 1939 року його школу закінчило чимало молодих хлопців. Учнями В. І. Кабина були відомі косівські різьбярі В. В. Гавриш, Д. В. Балагурак., Т. Т. Баранюк, М. А. Кабин, М. В. Кошак, В. М. Матійчак, Б. М. Тимків, П. П. Фокшей.

Василь Кабин – умілий організатор професійної діяльності народних майстрів: 1934 року за його активної участі було засновано різьбярський кооператив із 50 чоловік, який працював до приходу радянської влади 1939 року. Кооператив відіграв вагомий роль не лише в біографії його членів, а й у підвищенні якості художнього дереворізблення, формуванні сталих стильових особливостей Косівської різьбярської школи.

Майстер В. Кабин був активним учасником громадського життя в Косові, засновником спортивного товариства «Бескид», членом національно-культурного товариства «Просвіта», просвітянського хору та драматичного гуртка.

У 30-х рр. ХХ ст. брав активну участь у виставках народного мистецтва, що відбувалися в Жаб'ї, Варшаві, Львові, Кракові (1936), Закопаному (1939), відзначений грамотами організаторів виставок у Жаб'ї та Варшаві.

Уже в радянський час (1940, 1944 рр.) він стає співзасновником артіль «Гуцульщина», членом правління, у різні роки – головою, завідувачем виробництва, начальником і майстром цеху.

Його, як на теперішній лад, можна було б назвати «кризовим менеджером», бо як тільки на виробництві ставалися збої – Кабина в терміновому порядку призначали керівником, і він швидко налагоджував постачання матеріалами, якість і збут продукції, ліквідував заборгованість із заробітної платні. Коли артіль входила в нормальний режим, починала давати прибуток, тоді партійне керівництво знаходило привід, щоб його з посади зняти (хоч основна причина – відмова В. І. Кабина від вступу в КПРС, а отже – неояльність до радянської влади). Як тільки на «Гуцульщині» в черговий раз починалися проблеми, В. І. Кабина знову призначали на керівну посаду. І так 18 років.

Одночасно з виробничою діяльністю Кабин не переставав працювати творчо. Він презентував свій доробок на найпрестижніших міжнародних, усесоюзних (за часів СРСР) та республіканських виставках, де його твори завжди викликали зацікавлення відвідувачів та високі оцінки організаторів і мистецтвознавців. Провів персональні виставки в Коломиї (Івано-Франківська обл.) у 1978, 1983 роках, у Косові – 1980 року. Посмертна виставка відбулася в Косові 2009 року, до 100-ліття мистця.

У техніці різьблення та інкрустації деревом, перламутром, бісером (пацьорками), жирування металом створював тематичні тарелі, шкатулки, присвячені Т. Г. Шевченку, І. Я. Франку, Г. С. Сковороді, М. В. Гоголю, Лесі Українці, Ользі Кобилянській, Олексі Довбушу, Шолом-Алейхему для музеїв Києва, Переяслава, Львова, Івано-Франківська, Пирогова, Канева, Чернівців, Москви, Санкт-Петербурга (тоді Ленінграда), Ужгорода, Коломиї, Косова, Сум.

На замовлення наукових та культурних установ виконав велику кількість вітальних адресів у техніках різьблення, інкрустації та інтарсії.

Творчість Кабина відзначається великим жанровим розмаїттям: вази, кубки, фруктівниці, скриньки, рахви, рами для ікон і фотографій, підсвічники, хрести, дитячі іграшки, меблі, топірці, люльки, підноси, письмове приладдя, біжутерія, шахи, люстри, бра та ін. Оформив інтер'єр ресторану у м. Яремче (1958). Його роботам притаманні багатство орнаментальних композицій, досконала техніка виконання, тонке естетичне чуття та безсумнівний емоційний вплив на глядача.

Більше ніж через 100 років масштаби явищ неминуче змінюються і на терезах історії ваговитішим виявляється те, що здавалося чимось «одним із...». Час учинив так і з

творчістю Василя Кабина, що сьогодні випукло виступає в усій своїй значимості на мистецькому овиді ХХ століття. Це щось на кшталт сонячного променя чи музикального звуку: і той, і той займає мало місця в реальності, але це – первинний елемент будь-якого тепла і світла, необхідного для життя. Подібну фантастичну метаморфозу перетерпіла в часі і творчість Василя Кабина: на зламі епох у так звані «нульові» відтіснений соціальною байдужістю до культури на віддалені маргінеси – у 20-ті роки третього тисячоліття він, як бурхливий гірський потік, виринає на поверхню, щоб явити цікавим очам багатство орнаментальних рішень власних творів, довершених і безумовно прекрасних своєю теплою людяністю. Вони – наче згустки сконцентрованої реальності, перетворені в символічні знаки його різьбярської епіки.

Ми не беремося стверджувати, що Василь Кабин у всьому передбачав запит сучасної людини на повернення до духовних витоків, відшукування ментальних первнів, але він з виїмковою проникливістю, десь на емоційних рівнях, передбачив, що неминуче прийде час нових заглиблень у гуцульську автентичність та духовних пошуків у царині прадавньої єдності поколінь.

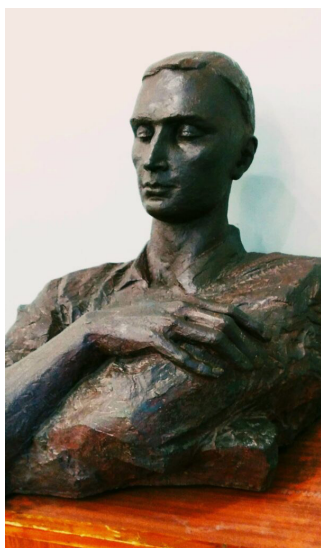
Не будемо категоричні й у судженнях про його вплив на підвищення індексу ідентичності в українській ментальності. Але ті сторінки, що їх у Книзі буття вирізьбив Василь Кабин, дають чимало матеріалів для роздумів, і це робить його спадок творчо живим.

Недаремно він із когорти корифеїв...

Аделя ГРИГОРУК,
письменниця, членкиня НСТУ та НСЖУ,
заслужений працівник освіти України

Блюдо декоративне із зображенням Т. Шевченка. 1961 р. Дерево, різьба, інкрустація

Григорій Сковорода воює...

П'ятий мудрець світу, за визначенням ЮНЕСКО, український філософ, поет, невтомний шукач людського щастя Григорій Савич Сковорода в рік 300-ліття від дня народження залишається на передовій лінії фронту. Він – наш сучасник. Бо науковою спадщиною, словом, розумом і життям своїм, надихає нас сьогодні захищати вічні людські цінності: милосердя, добро, справедливість.

З такого вступного слова розпочала зустріч з викладачами та студентами завідувачка сектору обслуговування бібліотеки Гоголівського вишу Юлія Рожок. Унікальний життєпис Григорія Сковорода намагалися відтворити письменники, історики, літературознавці. Ці твори були представлені на тимчасовій виставці. А всього в нашій бібліотеці їх налічується близько 300 назв.

Найцікавіші факти біографії вибрала з прочитаного студентка-філологиня Вікторія Булаєва. Її розповідь вдало доповнив відеофільм.

Студенти виявили неабияку допитливість і серед улюблених афоризмів мудреця назвали і такий: «Не той дурний, хто не знає, а хто не хоче знати».

Студентка Наталія Суденко переконувала нас у тому, що саме «сродна праця», як один з наріжним

каменів філософії Сковорода, гармонізує людину з собою і світом.

Містичне побачив у ювілейному святкуванні директор бібліотеки імені академіка М. О. Лавровського Олександр Морозов. Майже 60 років тому Ніжинський виш отримав у подарунок бюст Г. С. Сковорода, який увесь цей час стояв у закутку читальної зали (212 аудиторія). Випадково з'ясувалося, що це авторська копія відомого українського скульптора, автора багатьох пам'ятників мудрецю в різних містах України Івана Кавалерідзе. Свідок події, професор Григорій Самойленко емоційно розповів про цього митця з бунтарським сквородинівським характером.

Олександр Морозов

Чи можемо ми стверджувати, що пізнали одного з найвизначніших мудреців світу? Ні!.. Але таке національне надбання вивищує загрожену українську націю і спонукає до боротьби, до творчого пошуку.

Уже відомо про те, що Григорій Сковорода проїздив через Ніжин у 1741-му і 1744-му роках дорогою на навчання в Глухів та повертаючись у Київ. Олександр Морозов припускає, що він міг бути в нашому місті і в 1769-му році. Звідси адресований один з його листів. Саме тоді службу Богу правив у Церкві Іонна Богослова його земляк з Чорнух, батько його мореплавця Юрія Лисянського Федір Лисянський.

Надія ОНИЩЕНКО
Фото Юлії БЕЗДУХОВОЇ

Засновник – Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Реєстраційне свідоцтво № 352-24ПР, серія ЧГ, від 6 березня 2007 року
Р/р 31253365108946 НДУ ім. М. Гоголя код 02125668 ДКСУ м. Київ МФО 820172

(благодійний внесок на розвиток Центру гуманітарної співпраці з українською діаспорою)

Склад редакції:

Онищенко Н. П., редакторка,
Мельничук О. В., докт. фіз.-мат. наук, проф.,
Михед П. В., докт. філол. наук, проф.,
Самойленко Г. В., докт. філол. наук, проф.
Макет, верстка та коректура – Бобрик Д. М.

Адреса редакції:

Центр гуманітарної співпраці з українською діаспорою, кімната 210
вул. Графська, 2,
м. Ніжин, 16602, Україна
Тел./факс: (04631) 7-19-59
E-mail: ukr_diaspora@ukr.net,
diaspora@ndu.edu.ua

<http://www.ndu.edu.ua/index.php/ua/tsentr-gumanitarnoji-spivpratsi-z-ukrajinskoyu-diasporoyu/vidannya-ukrajinskij-dim>